P9_TA(2021)0123

Rezidua chemických látek v Baltském moři na základě petic č. 1328/2019 a 0406/2020 podle čl. 227 odst. 2 jednacího řádu

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 27. dubna 2021 o reziduích chemických látek v Baltském moři na základě petic č. 1328/2019 a 0406/2020 (2021/2567(RSP))

(2021/C 506/02)

Evropský parlament,

— s ohledem na petice 1328/2019 a 0406/2020,

— s ohledem na čl. 3 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii, články 4 a 191 Smlouvy o fungování Evropské unie a články 35 a 37 Listiny základních práv Evropské unie,

— s ohledem na své usnesení ze dne 18. září 1997 o ekologickém problému Baltského moře [1], na cíl směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky [2], snížit znečištění a nebezpečné látky a na závazek členských států monitorovat podmořskou chemickou munici podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/56/ES ze dne 17. června 2008, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti mořské environmentální politiky (rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí) [3],

— s ohledem na závazek „záchrany moře“ a závazek učinit region Baltského moře světovým lídrem v oblasti námořní bezpečnosti v rámci strategie EU pro region Baltského moře a na závazek členských států EU v rámci akčního plánu strategie EU pro námořní bezpečnost odstranit potopenou chemickou munici a nevybuchlou munici z moře,

— s ohledem na cíl Komise, kterým je životní prostředí bez toxických látek díky ambicióznímu cíli nulového znečištění, jak je uvedeno v kapitole 2.1.8 jejího sdělení ze dne 11. prosince 2019 o Zelené dohodě pro Evropu (COM(2019)0640), a na závazek EU zastavit úbytek biologické rozmanitosti a dosáhnout vedoucího postavení ve světě při řešení globální krize biologické rozmanitosti v souladu s její strategií v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020 a strategií v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030,

— s ohledem na závazky přijaté smluvními stranami podle článku 2 Úmluvy Evropské hospodářské komise OSN o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer z roku 1992 a článku 4 Protokolu o vodě a zdraví z roku 1999 k této úmluvě,

— s ohledem na příští program Komise Interreg pro region Baltského moře 2021–2027,

— s ohledem na Helsinskou úmluvu o ochraně mořského prostředí oblasti Baltského moře z roku 1992, na akční plán pro Baltské moře a na zjištění Komise na ochranu baltského mořského prostředí (HELCOM) o chemické munici svržené do moře,

— s ohledem na závazky států v rámci cílů udržitelného rozvoje OSN, konkrétně cíl 3.9 snížit počet úmrtí a onemocnění vlivem nebezpečných chemických látek a kontaminací, cíl 6.3 zlepšit kvalitu vody zamezením vyhazování odpadů do vody a minimalizací vypouštění nebezpečných chemických látek do vody a cíle 14.1 a 14.2 týkající se předcházení znečištění moří a ochrany mořských a pobřežních ekosystémů,

— s ohledem na usnesení 1612(2008) Parlamentního shromáždění Rady Evropy o chemické munici svržené do Baltského moře a na doprovodnou zprávu ze dne 28. dubna 2008,

— s ohledem na jednání o peticích č. 1328/2019 a č. 0406/2020 během schůze Petičního výboru, která se konala dne 3. prosince 2020,

— s ohledem na čl. 227 odst. 2 jednacího řádu,

---

[1] Úř. věst. C 304, 6.10.1997, s. 147.
[2] Úř. věst. L 327, 22.12.2000, s. 1.
[3] Úř. věst. L 164, 25.6.2008, s. 19.

Úterý 27. dubna 2021

A. vzhledem k tomu, že od konce druhé světové války bylo do Baltského moře svrženo nejméně 50 000 tun konvenčních a chemických zbraní obsahujících nebezpečné látky (jako je hořčičný plyn neboli yperit, slzný plyn a nervově-paralytické a dusivé bojové otravné látky);

B. vzhledem k tomu, že tyto munice se pomalu rozkládají a do vody z nich unikají toxické látky, které představují nebezpečí pro lidské zdraví tím, že kontaminují potraviny a při přímém kontaktu způsobují vážné popáleniny a otravu, poškozují mořské ekosystémy a biologickou rozmanitost a ohrožují místní hospodářské činnosti, jako je rybolov, těžba přírodních zdrojů a výroba energie z obnovitelných zdrojů v elektrárnách;

C. vzhledem k tomu, že kvůli své zeměpisné poloze je Baltské moře polouzavřeným mořem s pomalým promícháváním vody a velmi nízkou samočistící schopností; vzhledem k tomu, že je považováno za jedno z nejvíce znečištěných moří na světě, kdy klesají hladiny kyslíku v jeho hlubokých vodách, což již nyní ohrožuje mořský život;

D. vzhledem k tomu, že cenný výzkum provedly ad hoc pracovní skupina komise HELCOM pro potopenou chemickou munici (CHEMU), projekt financovaný EU s názvem „Modelování ekologických rizik spojených s chemickými zbraněmi potopenými v moři“ (MERCW) a ad hoc odborné skupiny komise HELCOM pro aktualizaci a přezkum stávajících informací o potopené chemické munici v Baltském moři (MUNI) a o environmentálních rizicích potopených nebezpečných předmětů (SUBMERGED);

E. vzhledem k tomu, že během kolokvia o problematice nevybuchlé munice v moři, které se konalo v Bruselu dne 20. února 2019, byla vyjádřena potřeba větší spolupráce v této oblasti;

F. vzhledem k tomu, že mezinárodní společenství nemá spolehlivé informace o množství, povaze a umístění svržené munice z důvodu špatné dokumentace těchto aktivit a nedostatečného průzkumu mořského dna Baltského moře;

G. vzhledem k tomu, že nebylo dosaženo shody ohledně současného stavu munice, konkrétního nebezpečí, které představuje, a možných řešení tohoto problému;

H. vzhledem k tomu, že program Interreg pro region Baltského moře poskytl finanční prostředky na projekty vyhledávání a posuzování chemické munice na období 2011–2014 (CHEMSEA), pomoci pro rozhodování o munici v mořích na období 2016–2019 (DAIMON) a projekty DAIMON 2 na období 2019–2021 v celkové výši 10,13 milionu EUR (z čehož 7,8 milionu EUR, tedy 77 %, pocházelo z Evropského fondu pro regionální rozvoj); vzhledem k tomu, že tyto projekty zkoumaly místa, kam byla munice svržena, její obsah, stav i způsob, jakým reaguje na podmínky v Baltském moři, a poskytly správním orgánům nástroje pro rozhodování a odbornou přípravu v oblasti technologií používaných pro analýzu rizik, metody sanace a posuzování vlivů na životní prostředí;

I. vzhledem k tomu, že otázku konvenční a chemické munice svržené do moře řeší NATO, které disponuje odpovídajícími nástroji, prostředky a zkušenostmi k úspěšnému vyřešení tohoto problému;

J. vzhledem k tomu, že projekt CHEMSEA, který byl ukončen v roce 2014, dospěl k závěru, že skládky chemické munice sice nepředstavují bezprostřední ohrožení, ale zůstávají pro Baltské moře problémem;

K. vzhledem k tomu, že kvůli husté dopravě a intenzivní hospodářské činnosti v oblasti Baltského moře se nejedná pouze o environmentální problém, ale i problém s výrazným dopadem na hospodářství, mimo jiné na odvětví rybolovu;

1. zdůrazňuje, že nebezpečí, které munice svržená do Baltského moře po druhé světové válce představuje pro životní prostředí a zdraví, není pouze regionální, evropskou záležitostí, ale rovněž závažným celosvětovým problémem s nepředvídatelnými krátkodobými i dlouhodobými přeshraničními dopady;

2. vyzývá mezinárodní společenství, aby v duchu spolupráce a skutečné solidarity posílilo monitorování svržené munice s cílem minimalizovat případná rizika pro mořské prostředí a činnosti; naléhavě vyzývá všechny strany, které drží utajované informace o svržené munici a jejím přesném umístění, aby je odtajnily a umožnily dotčeným zemím, Komisi a Evropskému parlamentu bezodkladný přístup k nim;

3. vyzývá Komisi a společný programový výbor programu Interreg pro region Baltského moře, aby zajistily dostatečné financování výzkumu a činností potřebných k odstranění nebezpečí, které munice svržená do Baltského moře představuje; vítá intenzivní úsilí a konstruktivní výzkum uskutečněný komisí HELCOM a v rámci projektů CHEMSEA, DAIMON a DAIMON 2 financovaných programem Interreg pro region Baltského moře;

4. vyzývá všechny zúčastněné strany, aby dodržovaly mezinárodní právo v oblasti životního prostředí a poskytly dodatečné finanční příspěvky na program Interreg pro region Baltského moře 2021–2027; vítá mezinárodní program Interreg pro region Baltského moře 2021–2027, z něhož budou financována opatření na snížení znečištění Baltského moře;

5. zdůrazňuje, že je třeba pravidelně monitorovat stav koroze munice a vypracovat aktualizované posouzení environmentálních rizik ohledně dopadů uvolněných kontaminujících látek na lidské zdraví, mořské ekosystémy a biologickou rozmanitost regionu;

6. vítá úsilí vynaložené na vnitrostátní úrovni, jako je zmapování umístění svržené munice a monitorování a odstraňování nebezpečného materiálu;

7. v této souvislosti poukazuje na význam mechanismů spolupráce mezi státy a regiony, volného přístupu k veřejným informacím a účinné výměny vědeckých poznatků a výzkumu;

8. vyzývá Komisi, aby v souladu se svým cílem nulového znečištění za účelem dosažení prostředí bez toxických látek zřídila ve spolupráci s dotyčnými členskými státy a dalšími zúčastněnými stranami a organizacemi expertní skupinu pověřenou těmito úkoly: i) prostudovat a zmapovat přesné umístění kontaminovaných oblastí, ii) navrhnout vhodná, k životnímu prostředí šetrná a nákladově efektivní řešení pro monitorování a odstranění znečištění, s konečným cílem zlikvidovat či plně neutralizovat nebezpečné materiály v případě, že není možná jejich extrakce, iii) vyvinout spolehlivé nástroje usnadňující rozhodování, iv) uskutečnit osvětovou kampaň s cílem informovat dotčené skupiny (např. rybáře, místní obyvatele, turisty a investory) o případných rizicích pro zdraví a hospodářství a v) vytvořit pokyny pro reakci na ekologické katastrofy;

9. vyjadřuje politování nad tím, že žádná část z 8,8 milionu EUR přidělených v rámci evropského nástroje sousedství nebyla použita na projekty DAIMON nebo DAIMON 2 v rámci programu Interreg pro region Baltského moře;

10. vyzývá Komisi, aby spolupracovala se všemi příslušnými agenturami a institucemi EU, včetně Evropské obranné agentury, s cílem využít veškeré dostupné zdroje a zajistit, aby byl dotyčný problém zohledněn ve všech příslušných politikách a programových procesech EU, včetně rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí a akčního plánu strategie EU pro námořní bezpečnost;

11. vyzývá Komisi, aby zajistila, aby otázka munice svržené do evropských moří byla začleněna do horizontálních programů s cílem umožnit předkládání projektů týkajících se regionů dotčených stejným problémem (Jaderské a Jónské moře, Severní moře a Baltské moře) a usnadnit výměnu zkušeností a osvědčených postupů;

12. vyzývá Komisi, aby vynaložila společné úsilí o řešení znečištění v Baltském moři a podporovala za tímto účelem všechny typy regionální, celostátní a mezinárodní spolupráce, a to i prostřednictvím partnerství s NATO;

13. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a vládám a parlamentům členských států a dalších zúčastněných států.